

KYRKJEBLAD

FOR VAKSDAL PRESTEGJELD

NR 2/3

MARS-APRIL 1985

39. årgang

*****

SLIK SOM HAN HAR ELSKA OG GJEV AV SIN KJÆRLEIK

SKAL ME OGSÅ ELSKA KVARANDRE:

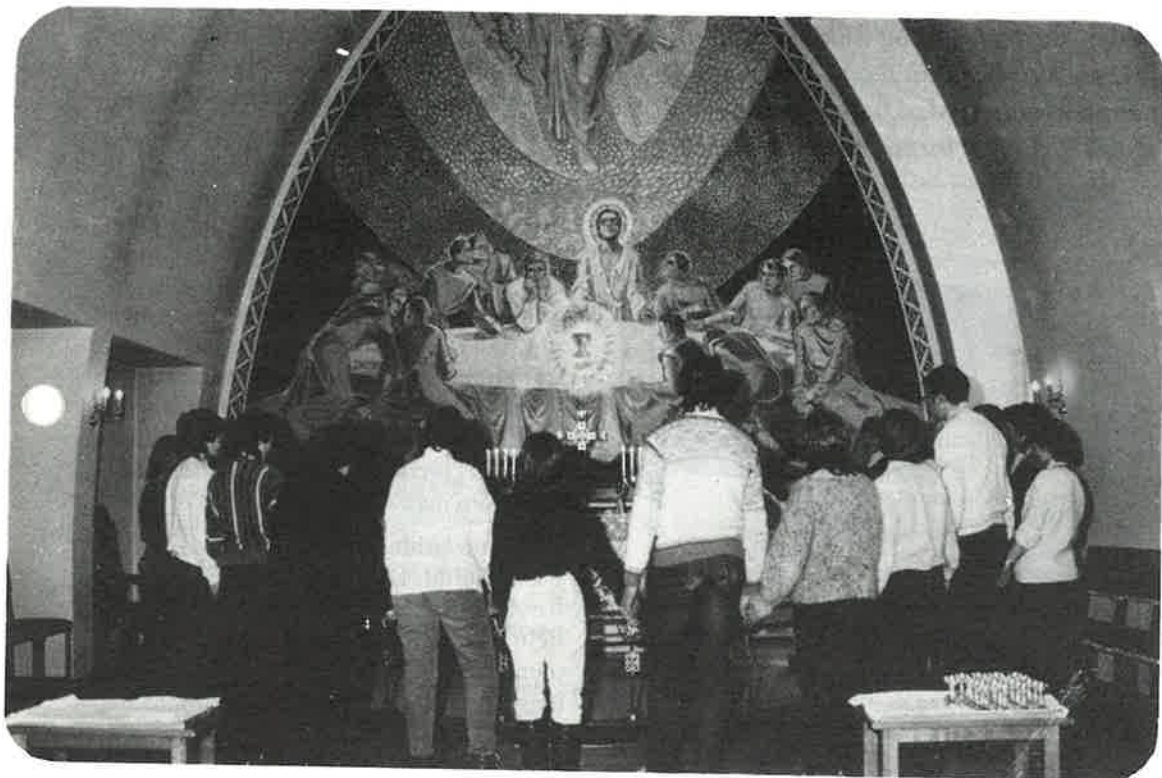
ME SKAL KJENNA EINSKAP OG HA OMSUT FOR KVARANDRE,
FOLK SKAL KUNNA SJÅ AT ME ER SYSKIN!

OG ME SKAL VERA SAMANKNYTT'I KJÆRLEIKEN TIL GUD,
DENNE KJÆRLEIK VARER VED TIL EVIG TID.

SLIK SOM HAN HAR ELSKA OG GJEV AV SIN KJÆRLEIK

SKAL ME OGSÅ ELSKA KVARANDRE.

*****

NATTVERDHØGTID I DALE KYRKJA PÅ VINTERTREFFET.

Kristne jøder feirer påske: "Dette er dagen som HERREN har gjort"

Påskan er en jødisk fest, opprinnelig feiret til minne om utfrielsen fra Egypt. Blant jøder feires den også idag på tradisjonelt vis, dels i synagogen, dels i hjemmene. Feiringen i hjemmene er konsentrert om den første kvelden av den ukelange påskefesten og kalles "seder-kveld". Seder betyr orden, og hentyder i denne forbindelse til at alt man foretar seg denne kvelden, skal følge en bestemt oppskrift, en århundrelang tradisjon.

Til påskemåltidet skal det bl.a. være et "sederfat", med ting som skal minne om utgangen fra Egypt.

Det er utgitt egne hefter for at man skal kunne gjennomføre "seder-kvelden" etter den foreskrevne orden. Skriftlesning, bønner og sang er rammen om måltidet som skal være festlig og rikelig.

"Seder-kvelden" feires også i jødekrystne hjem og i jødekrystne menigheter. Her blir imidlertid linjen fra utfrielsen fra Egypt ført frem til utfrielsen fra syndens, dødens og Satans makt ved Jesus Kristus og hans død som Guds lam.

Den jødekrystne menighet i Haifa utga i 1981 en egen håndbok for "En kristen seder-kveld". Den forutsetter en ytre ramme som har mye til felles med den jødiske "seder-kveld", men fylles med et nytt innhold.

Man dekker bordet i henhold til vanlig jødisk tradisjon. Bl.a. skal det være et "sederfat" med usyret brød (mazza) og med seks små skåler på i ring. Skålene inneholder en lammeknokkel, til minne om påskelammet, en komplott som skal minne om Egypts leire og teglsten, bitre urter til minne om de harde kår i Egypt, persille eller salat, saltvann til minne om Israelfolkets tårer under det harde arbeid, og et kokt egg til minne om offeret i templet. For hver deltaker settes det frem fire beger. De fylles etter hvert med vin og tømmes etter den orden som man mener også Jesus og

disiplene holdt seg til ved feiringen av sitt påskemåltid. Den "kristne seder-kveld" forutsettes ledet av en prest. Språket er hebraisk, og samværet foregår i menighetens forsamling, ved dekket bord, helst langbord, etter følgende orden:

1. Inngangssalme (fra Salme 118).

2. Åpningsbønn med innledning: Denne påskeaften kommer vi i hu at Gud har frelst og befri oss fra syndens, dødens og den Ondes makt ved Jesu Kristi død og oppstandelse, slik Han i sin tid også frelste og befridde Israels folk fra slavekår i Egypt. Da ofret folket sine påskelam, og Gud skånte deres hus og ledet dem ut av trelldommen. Men nå er Kristus, vårt evige påskelam, blitt ofret en gang for alle. Han ble slaktet som et lam og fridde oss ut av Satans makt, som av Faraos hånd. Han har ført oss fra døden til livet, og fra ond trelldom inn i sitt evige kongerike. Vi ser frem til at han kommer igjen og forløser oss. La oss be:

Velsignet være du, Herre vår Gud, universets Konge, som har gitt oss denne dagen i vår feiring av de usyrede brøds høytid, denne frihetstid, denne hellige samling, til minne om utfrielsen fra Egypt og til minne om at Jesus, din enbårne Sønn og vår Messias, døde for oss og at hans blod ble utøst for vår skyld. Velsignet være du, Herre vår Gud, universets Konge, som ved den korsfestede og oppstandne Herre, Jesus Kristus, har gitt oss livet, oppholder oss og gir oss evig liv i Ham. Amen.

3. Det spises av persillen, dyppet i saltvann, til minne om Israels tårer i Egypt og Jesu Kristi lidelse. Et stykke brød legges til side, til nattverden som følger senere.

Etter en innledning der det trekkes parallell mellom utfrielsen fra Egypt og Jesu offerdød i påskan, leses beretningen om utfrielsen (2 Mos 12,21-42), avbrutt med sang (bl.a. negro spirituals).

5. Innledning til lidelseshistorien: I hver generasjon skal hver og en tenke som om han/hun selv var blitt befri fra trelldom og slaveri. For Ordet sier: Den dagen skal du si til din sønn: "Dette er til minne om det Herren gjorde for meg da jeg drog ut fra Egypt" (2 Mos 13,8.) Han som frelste Israel fra slaveriet i Egypt, frelste oss en anne påske fra syndens trelldom, så også vi skal kunne si til våre barn: "Dette er til minne om det Herren gjorde for meg da Han frelste meg på Golgata og forberedte veien for meg for at jeg skal arve evig liv". La oss nå høre beretningen om hvordan Jesus ble slaktet som påskelam, at han sto opp fra død til liv, og at Gud gjennom Jesus Kristus vil frelse oss til et evig liv med ham.

6. Lidelseshistorien (fra Joh 19) leses, videre 1 Kor 5, 7-8 og Rom 8, 31-39.

7. Lesningen avsluttes med: Hvor meget mer må vi igjen og igjen takke den Allmektige: Han førte oss ut av Egypts land. Han skilte sjøen for oss. I førti år sørget han for oss i ørkenen, ga oss manna og brakte oss inn i Israels land. Ja mer enn det: Han sendte sin enbårne Sønn, Jesus Messias, for å sone våre synder ved sin død på korset og for å gi oss liv i sitt evige kongerike ved sin oppstandelse!

8. Lederen forklarer hvilken symbolsk betydning påskelammet, det usyrede brødet og de bitre urtene har for jøder og kristne. Deretter spises det av maten.

9. Vekslesning: Halleluja (fra Salme 113). Her følger måltidet (som kjærlighetsmåltid): Først egg, så en hovedrett. Det blir sunget innimellom, og noen kommer med vitnesbyrd eller hilsen.

10. Mens menigheten fortsatt sitter ved bordet/bordene, går man over til **nattverden** som følger det vanlige kristne rituale, med salmesang (bl.a. O hoved høyt forhånet), lesning av innstiftelsesordene (fra Luk 22, 14-20), av andre bibelvers og av liturgiske ledd som Agnus Dei. Så følger utdelingen av brød og vin.

11. Avslutning, med takkebønn og med skriftlesning konsentrert om messianske salmer og avsnitt fra Johannes' Åpenbaring og Jesu gjenkomst (Åp 21, 1-5) Hosianna, Maranata, Velsignelsen og Halleluja. "Dette er dagen som Herren har gjort, la oss juble og glede oss på den!" (Salme 118,24)

(Oversatt av L.G. Terry)

DETTE STYKKET ER HENTA FRÅ MISJONSBLAD FOR ISRAEL; OG DET NESTE ER FRÅ "LYS OG LIV" M.F. VONLEG KAN DEI VERA MED Å GJE EI RIKARE PÅSKEOPPLEVING' VED Å GJE OSS DEL I DEN FØRSTE KRISTNE PÅSKEHØGTID; OG DEN JØDEKRISTNE I DAG.

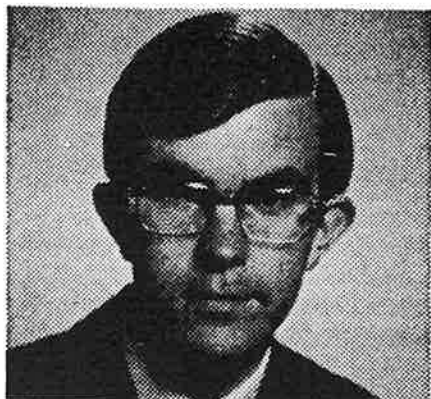
Den eldste påskepreken

Av fakultetslektor Oskar Skarsaune

Den store våkenatten

Hvordan feiret man påske i den eldste kirke? Det vet vi atskillig om. Av spredte opplysninger hos flere av kirkefedrene (som skrev omkring år 200), kan vi sette sammen følgende bilde: Påskefeiringen begynte først kvelden før den dagen vi ville kalle 1. Påskedag. Da samlet menigheten seg for å minnes Jesu lidelse og død. I Lilleasia skjedde dette alltid om kvelden den 14. Nisan, altså samme kveld som jødene feiret sitt påskemåltid. Mens jødene spiste påskemåltidet, *fastet* de kristne. For dem var tiden for glede og feste enda ikke kommet. Hele kvelden og natten var de sammen i bønn og faste. Først ved morgengry kom det store omslaget: Herren er oppstanden! Slik ble også påsken feiret i de andre deler av kirken, men istedetfor å legge våkenattens begynnelse til kvelden den 14. Nisan, valgte man å våke og faste natten før den første *søndag* etter den 14. Nisan. Allerede før år 200 var det strid på disse to måtene å bestemme påskens dato på. Romermenigheten brukte den sistnevnte måten, og det var den som seiret og siden har vært vanlig skikk i kirken. (Men det var først på et senere tidspunkt at man begynte å feire minnet om Jesu død på *fredagen* forut for 1. Påskedag. Opprinnelig ble altså påsken feiret i løpet av ett eneste døgn: fra lørdag kveld til søndag morgen.)

Det er lett å forestille seg at denne våkenatten, som ble avsløst av påskemorgenens jubel og glede, må ha vært en mektig opplevelse. Særlig en gruppe i menigheten har levd intenst med i det hele: De som skulle døpes. Omkring år 200 var det vanlig praksis i kirken å henlegge dåpen til påskedags morgen. Etter ca. ti måneders undervisning er nå det store øyeblikk kommet da de i dåpen skal dø bort fra hele sitt gamle liv, fra hedenskap og synd, fra mørket og Satans makt - og stå opp til et nytt liv med Kristus, bli innlemmet på hans legeme og bli lem av hans menighet. Innetidspunkt kunne passe bedre enn påskedags morgen: Da sto Kristus opp fra de døde, og i dåpen står vi opp med ham!

Fra dåpstedet føres de nydøpte inn i menighetssalen, og så deltar de for første gang i nattverdfelringen: Nå brytes fasten, nå er det tid for å smake den himmelske mat: Smak og kjenn at Herren er god! Foruten brød og vin får de nydøpte også mel og honning, som et tegn på at de i dåpen har fått del i alle de frelsesgoder som Gud lovet fedrene. «Landet» som flyter av melk og honning, det himmelske Kana'an.

Slik omtrent så den eldste påskefeiring ut. Det var ingen turist- og høyfjellspåke, det var en påske i korsets og oppstandelsens tegn, - bønn og faste, men så i stor og inderlig glede. Han er sannelig oppstanden!

«Vårt påskelam er slaktet . . .»

En eller annen gang i løpet av den lange våkenattgudstjenesten har menighetens hyrde holdt en preken. Inntil for ganske nylig var vi henvist til gjetningen om hvordan en slik preken kan ha lydt. Men i 1940 ble et gammelt håndskrift for første gang offentliggjort, som viser seg å inneholde en komplett påskepreken. Predikanten het Melito. Han var biskop i Sardes i Lilleasia, og prekenen kan dateres 175 e.Kr. Det er den eldste bevarte påskepreken. Og ikke bare det. Så vel i form som i innhold er denne prekenen et mesterverk.

Teksten Melito preker over, er ikke evangeliens lidelseshistorie, slik vi er vant til. Han preker over en gammeltestamentlig tekst, nemlig 2.

Mos. 12, fortellingen om påskelammet og frelsen fra Egypt.

Slik begynner han: «Skriftens beretning om hebreernes utferd er blitt lest, og mysteriets ord er blitt kunnigjort. Hvordan lammet ble slaktet og folket ble frelst. Men påskelammet var bare et forbilde, sier Melito: Lammet var forgjengelig, men Herren, det sanne påskelam, er uforgjengelig! «Han ble født som Sønn, ble ført bort som et lam, ble slaktet som et får, ble begravet som et menneske, sto opp fra de døde som Gud!» Israels slaveri under egypterne var et skinnbilde på menneskets treldom under synden og Satans makt. Og derfor peker den gamle fortelling fremover - den peker på frelsen i Kristus:

«Han er det, som ble ført bort som et lam og slaktet som et får. Han fridde oss ut fra verdens slaveri som fra Egypten, han løste oss fra djevelens treldom, som fra Faraos hånd, og han forseglet våre sjeler ved sin Ånd og våre legemers lemmer med sitt eget blod. Han er det som kledde seg

i dødens skammelighet og hensatte Djevelen i sorg - slik Moses gjorde med Faraø. Han er det som slo løsheten og gjorde urettferdigheten barnløs - slik Moses gjorde med Egypten. Han er det, som fridde oss fra slaveri til frihet, fra mørke til lys, fra døden til livet, fra tyranneriet til det evige rike. Han er vår frelses påskelam, han er det som led mye for de mange. Han er det som ble drept i Abel, bundet i Isak, solgt i Josef, satt ut i Moses, slaktet i lammet, forfulgt i David, foraktet i profetene. Han er det som ble kjød ved jomfruen, som ble opphengt på korset, begravet i jorden, som sto opp fra de døde og som ble tatt opp i de høyeste himler.»

Melito avslutter sin mektige preken med en omvendelsesformaning til alle folkeslag. Her slår han over i profetisk tale og taler som Kristus selv.

«Jeg er deres forlatelse. Jeg er deres frelses påskelam. Jeg er lammet, slaktet for dere. Jeg er deres dåp. Jeg er deres liv. Jeg er deres oppstandelse.»

VINTERSTEMNING PÅ LAVIK, MED DEN SERMERKTE HUSKLYNGJA I TUNET DER.

GRAVFERD — GLEDESHØGTID

Korleis kan ei gravferd ver- ta ein glad fest fekk me eit døme på då me fylgde Karoline Sellevold på den siste ferda.

Ho hadde fått mange gode gå- ver frå Gud i livet sitt, og ho hadde teke mot dei og brukt dei etter Guds vilje. Med sine 97 år var ho mor, bestemor, oldemor og tippolde- mor. I dei tre fyrste genera- sjonane etter henne er det store flokkar, og den fjerde kjem etter. Såleis var det visst omlag sytti etterkomar- ar etter henne i gravferda. Kvar einskild av dei hadde ho i tankar til siste veka ho levde.

Vaksdal kommune stettar fundamentale krav

Vaksdal kommune er mellom dei som på fleire vis pro- duserer det som folk mest treng.

Lat oss fyrst nemna mat og klede.

Mylna har i årevis gjeve mjøl til tusenvis av hus- standar i landet vårt. På matsektoren er det ei av dei beste bedriftene i landet. I fred og krig har det kome liv frå Vaksdal.

Når det gjeld klede har Da- le spela ei tilsvarande rol- la. Kanskje me merka det all- er mest under krigen då det var vanskeleg å skaffa dei fundamentale ting.

I gammal tid blei det produ- sert meir enn i dag av det folk treng, på gardane og i heimane, ved fjorden og i da- lane. Men også i dag må me av all makt støtta jordbruk og fiske. Dette høyrer med til det vesentlege i alt liv. Og

Dette er eit sterkt døme på kva me har i ekteskapa våre, i heimane, og barnefødsane, når me lever etter Guds vilje og skaparordning.

Når me så hadde mannskvartet- ten med, med sine harmoniske røyster, og heile denne flok- ken fylgde opp, ja, då skal eg seia det var klang i Dale- kyrkja. Det var songar om liv og framtid og von.

Kva me har i vår kristne tru, det får me beste vitnemålet om ved gravferda at eit godt kristenmenneske. O.F.

i dag betyr fjord og dal og fjell så mykje for oss når det gjeld å halda oss glade og friske og sterke.

Men eg har heller ikkje gløymt "singel og sand". Kom- munen har gjeve mykje når det gjeld å byggja dette landet.

Mennesket lever ikkje berre av brød, men av Ordet frå Guds munn. Det er berre det som kan gje evig liv.

Dette blir meir og meir fun- damentalt, etter kvart som me ser at om mennesket har fullt opp av det materielle, kan det vera ulukkeleg og dis- harmonisk som aldri før, utan Gud og utan von i vera.

Kommunen har mange gilde kyr- kjer og forsamlingshus. Der er Ordet som gjev liv.

Eg vonar å få møta mange der når eg no atter skal ha ei tenestetid i Vaksdal preste- gjeld. Olav Fjose.

«Avholdsbevegelsens idealer samsvarer med alle forskningsresultater vi har - »

- Samfunnet bør gi økt støtte til avholdsbevegelsen

- De idealer avholdsbevegelsen står for, samsvarer ikke bare med det enhver burde komme fram til med «sunt folkevett», men samsvarer i høy grad med alle forsknings- resultater vi har i dag,» skriver professor Nils Retterstøl i sin nettopp utkomne bok «Mennesket og rusgiftene», hvor han i meget sterke ordelag anerkjenner avholdsbevege- lens innsats:

- Jeg er ikke i tvil om at denne bevegelsen har en stor del av æren for at vårt for- bruk av alkohol i Norge, sett i internasjonal sammenheng, er forholdsvis beskjedent.

- Avholdsbevegelsen har gjennom alle år utgjort kjer- negruppen når det gjelder bevisstgjøring av alkoholpro- blematikken vi sliter med i samfunnet. Der har også stått helt sentralt i forsøket på å endre vårt folks drikke- vaner. - På sine steder har avholdsbevegelsen vært be-

lastet med moraliserende og fordømmende islett, og beve- gelsen har vært latterliggjort. Bevegelsen har imidlertid re- presentert et nyttig og realist- isk standpunkt som har gitt praktiske resultater. Den har satset på den oppvoksende slekt. All erfaring viser at det er viktig å nå barna og de unge, og at enhver ved eks- emplets makt har innflytelse på den unge generasjons drikkevaner. Samfunnet bør derfor gi økt støtte til av- holdsbevegelsen, skriver pro- fessor Retterstøl.

UTAN Å GRIPA INN I DEN AKTUELLE ALKO- HOLDEBATTEN, VIL KYR- KJEBLADET TA MED LITT OPPLYSINGSSTOFF - MEST FRÅ "FOLKET". avholdsbevegelsen vært be-

Alkohol-sjukdommer gir helsekrise i Oslo

Sykehuskøene i Oslo kunne fort vært eliminert dersom byen hadde fått bukt med alkoholismen. Mens Oslos politikere fortsetter trøstig med sin dobbeltholdning og sin alkohol-liberalisme, sa tidligere varaordfører Per Høybråten fredag i en utfordrende uttalelse.

Han pekte på at 22.500 personer drikker minst ti centiliter hver eneste dag, i tillegg kommer 45.000 som har et forbruk som gir dem problemer i det daglige virke.

- Bare lite av dette er synlig i gatene. Og det er bare tusen alkoholister som har kontakt med det tradisjonelle hjelpeapparatet, sa Høybråten. Spesiallege Hans Olav Fekjær har påvist at de alkohol-reltaterte sykdommene har en dominerende plass i helse- vesenet.

Høybråten gikk inn på den «feil medisin» som finansrådmannen har berørt i sin innstilling og stilte spørsmål om det ikke bør legges mer vekt på moral og verdinormer når kommunen skal komme de sosiale problemer til livs.

helseplager

Av menn mellom 40 og 50 år, har hver fjerde pasient hos almenle- ger svekket helse på grunn av alkoholbruk. For befolkningen som helhet er alkohol medvir- kende årsak til 11 prosent av legebesøkene.

Dette går fram av en registre- ring som Institutt for almenme- disin og Statens Edruskapsdi- rektorat har foretatt. De mest vanlig lidelsene som følge av høyt alkoholforbruk er nervøse lidelser, høyt blodtrykk, dårlig fordøyelse og ryggplager.

«JEG VAR ALKOHOLIKER
26 ÅR GAMMEL»

Jeg røgte ikke alkohol før jeg var 17. Og selv da var det bare noen øl om lørdagen sammen med gutta. Men det utviklet seg fort. Da jeg var 26, var det klart for alle at jeg var alkoholiker. Siden har jeg slåss for livet mot avhengigheten. Nå er jeg nødt til å holde meg unna alle former for alkohol.

«DET VANLIGSTE AV ALLE
NARKOTIKA»

Alkohol er det vanligste av alle narkotika. Det kan føre til avhengighet ved hyppig bruk. I Norge drikker vi dobbelt så mye i dag som for 20 år siden. En del drikker ikke alkohol i det hele tatt; mange drikker lite. Men ca. 200.000 nordmenn drikker rundt

halvparten av all alkohol som konsumeres her i landet. Svært mange av disse er – eller står i fare for å bli – alkoholikere.

«HVORDAN BLIR MAN
ALKOHOLIKER?»

Folk flest oppfatter nok alkohol som temmelig uskyldige saker. Det er derfor alkoholen er så farlig. Utviklingen går sin gang nokså umerkelig – jeg drakk i årevis før jeg skjønnte at jeg var blitt avhengig. Derfor er alkohol den mest SNIKENDE giften jeg vet om – jeg finner ikke noe bedre uttrykk for å beskrive det som skjer.

«HVOR MYE DRIKKER DU?»

Hvor mye drikker du egentlig? Drikker du mer i dag enn for 5 år siden? Mennesker som blir

”DETTE ER DET VANLIGSTE AV ALLE NARKOTIKA.
SELV SMÅ DOSER KAN FØRE TIL AVHENGIGHET.”

avhengige av alkohol, øker ofte forbruket langsomt og i løpet av flere år. I mange miljøer er det nå mer alminnelig å servere alkohol enn for bare noen få år siden. Det er derfor lettere å bli avhengig i dag – selv om du ikke drikker spesielt mye.

SE OPP. ALKOHOL SKAPER
AVHENGIGHET.
STATENS EDRUSKAPSDIREKTORAT

Barn som «lærer» å drikke heime drikker mer enn andre ute

Nye svenske undersøkelser avliver argumentet om at

foreldre bør «lære» sine barn å drikke.

«Jo oftere foreldre byr barna alkohol hjemme, desto oftere drikker barna seg beruset ved andre anledninger. De som ikke serveres alkohol av sine foreldre, drikker også mindre utenfor hjemmet.»

Dette viser to svenske undersøkelser fra Stockholm og Gøteborg, gjennomført bl.a. av Sociologiske institutt, Universitetet i Stockholm. Siste nummer av «Helsenytt for alle» bringer et intervju med forskeren Per Åslund, som har stått for undersøkelsen i Stockholm.

Per Åslund har undersøkt hvordan foreldre påvirker barnas forhold til alkohol.

– Er det fornuftig å lære barna «drikkekultur» hjemme?

Undersøkelsen viser klart at jo oftere barna blir budt øl og vin i hjemmet, desto mer vanlig er det at de drikker seg beruset i andre sammenhenger. Det beste er derfor ikke at barna «lærer å drikke», men at de oppdras til en edru livsstil. Det er sunnest og tryggest, sier Åslund.

– Smaker forbuden frukt best?

– Vi vet fra flere tidligere undersøkelser at barn fra familier der man ikke drikker alkohol, har et mindre alkoholforbruk enn andre barn. En undersøkelse som det svenske sosial-

viser at 57 prosent av barn fra avholds-hjem ikke drakk selv. I familier der det sjelden drikkes alkohol, er det 25 prosent av barna som selv ikke drikker – og i familier der alkohol brukes ofte er det 9 prosent av barna som selv drikker. Vår Stockholm-undersøkelse er imidlertid foretatt i et høyklasse-miljø der så godt som alle foreldre drikker alkohol. Bare ti av de 408 elevene fortalte at verken mor eller far drakk alkohol.

På spørsmål om hva som er den beste forsikring mot at barna skal begynne å drikke seg beruset, svarer Åslund:

– Barn som har mye kontakt med sine foreldre og som ikke blir budt alkohol hjemme, tilhører som regel den gruppen som

ikke pleier å drikke seg beruset eller bruke hasj. Barnas rusgiftforbruk er sterkt avhengig av i hvor høy grad de omgås sine foreldre. Forskjellen på dem som byr på mest alkohol og omgås barna minst, og dem som ikke byr på alkohol og omgås barna mest, er slik: Åtte ganger flere barn i førstnevnte gruppe pleier å drikke seg beruset, 12 ganger flere har vært fulle mer enn en gang det siste halvåret og 13 ganger så mange har røkt hasj mer enn en gang.

Sammenheng alkohol- og stoffbruk:

Av dem som ikke drikker alkohol, er det bare seks prosent som overhodet har prøvd narkotikastoffer, mens hele 54 prosent av dem som har høyt alkoholforbruk har vært borti hasj eller

andre narkotiske stoffer. De unge som har en avvisende holdning til alkohol, viser som oftest den samme holdning overfor andre narkotika.

I intervjuet peker Per Åslund på at det er et betydelig antall foreldre som forsyner barna sine med alkohol, men også at stadig flere foreldre føler at de har et ansvar som barnas «forbilde». Vi opplever en sterk holdnings- og adferds-ændring. Stadig flere blir klar over at alkoholproblemet også har en sammenheng med deres eget forhold til alkohol. Han slår også fast at det i Sverige er et økende antall unge som sier nei til alkohol og narkotika.

Beste «forsikring» mot at barna skal drikke alkohol:
«Vær mye sammen
med barna,
drikk ikke selv»

Folket

Drikk mest og er mest på fest og dans, men synest livet er trist og meningslaust

– Dei ungdomane som drikk mest, er dei same som har den mest negative og pessimistiske innstilling til livet – dei synest oftare at livet er trasig og meningslaust og driv sjeldnare med morosame saker på fritida si enn jamnaldingar som opplyser at dei ikkje brukar alkohol.

Ulla Marklund, som nyleg leverte ei doktoravhandling om «rusgifter og påverknad», teiknar eit dystert bilede av storkonsumentgruppa blant svenske ungdomsskolelevar. Konklusjonane byggjer på ei større gransking blant 4 500 ungdomar mellom 13 og 16 år. Det tykkjast vera ein glidande overgang mellom ulike brukargupper – Ulla Marklund brukar fire grupper: Dei som ikkje drikk – dei som drikk litt – dei som drikk ein del – og dei som drikk mykje. Klårast kjem skilnadene til syne mellom dei som drikk mykje og dei som ikkje drikk alkohol i det heile. Trass i at «storforbrukarane» er mest ute på

dans og fest (og dei seier at dei drikk for å ha det gøy) så er det dette som kjenneteiknar dei:

- dei har låta tru på at det nyttar å kjempe for å forandre sin eigen livssituasjon (skole, fritid, framtidig arbeid osv.)
- dei trivst mindre på skolen enn andre
- dei har mindre fellesskap med foreldra i fritida.

Det er elles eit ikkje uventa samanfall mellom høgt alkoholforbruk og seksuell røynsle. Dei som drikk mest har dessutan meir omgang med eldre kameratar, og dei har gjerne meir pengar til rådvelde i fritida.

Blir bydd heime – drikk mest ute

– Dei ungdomane som blir bydd alkohol heime, er dei same som drikk mest ute blant kameratar, fortel Ulla Marklund i eit intervju vi gjorde med henne på Lærarhøgskolen i Göteborg der ho til

dagleg arbeider for universitete i byen.

– Dess meir dei blir bydd alkohol heime, dess meir drikk dei ute. Eg har inga tru på at det går an å læra ungdom å drikk. Foreldra kan nok lære dei unge at dei skal drikk alkohol, men ikkje kor mykje dei skal drikk. Så det einaste dei får til, er å fortelja dei at alkohol er nødvendig, noko sjølv sagt. Mykje av motforestillingane mot å drikk kverv sjølv sagt bort når dei får alkohol heime.

Dei aller fleste ungdomane trur – etter det Ulla Marklunds gransking viser – at foreldra mislikar at dei drikk seg fulle. Ja, dei fleste trur faktisk ikkje at foreldra godtek at dei drikk i det heile. Og jamvel storforbrukarane tykkjer at foreldra skal prøve å påverka dei til ikkje å drikk. Men dess meir dei drikk, dess mindre fortel dei foreldra sine at dei gjer det...

Klar beskjed i Kristiansands-undersøkelse:

Barna arver foreldrenes alkoholvaner

Idrettsungdom drikker oftere enn andre

(Av Trond Aasland). Foreldre som selv drikker mye alkohol får oftest barn som drikker ofte og mye. Ungdom som er medlemmer i kristne foreninger drikker sjeldnere enn andre. Ungdom som er med i idrettslag drikker oftere enn annen ungdom. Det er en påviselig sammenheng mellom bruk av alkohol og bruk av andre rusmidler, tydeligst i de miljøer der ol er mest vanlig.

KVIFOR HAN SPRING?
HADDE GLØYMT Å SENDA
BLADPENGAR! HAR D U?

Fire av fem volds menn er alkohol-påvirket

- 80 prosent av voldsforbrytelsene i Norge foretas i alkoholrus. Bare 1.5 prosent av volds-gjerningsmennene er påvirket av andre rusmidler.
- Av vel 17 000 siktelsener i 1981 var gjerningsmennene i 42 prosent av tilfellene påvirket av alkohol, og fem prosent av andre rusmidler.

Det er forsker Kåre Bødal i Justisdepartementet som legger fram disse tallene. Det er første gang det foreligger en klar dokumentasjon om sammenhengen mellom rusmiddel-misbruk og kriminalitet.

Rus

Kriminalstatistikken viser klart at de fleste voldsforbrytelser som drap, familievold, legemsbeskadigelse skjer under alkohol-rus. Også når det gjelder annen kriminalitet spiller alkohol en sentral rolle.

Hyklari

Bødal mener dobbeltmoral og hyklari er en del av forklaringen på at narkotika gjerne blir fremstilt som vårt største rusproblem.

Bødal fastslår at narkotikamisbruk har langt mindre betydning for

den totale kriminalitet enn bruk av alkohol. Data over ulike former for kriminalitet, tyder på at alkohol er med i bildet åtte ganger oftere enn andre rusmidler.

Han fastslår at alkohol er og i overskuelig fremtid vil være det mest anvendte rusmiddel i Norge.

I vårt rusmiddel-rammede samfunn er narkotika bare et delproblem. Alkohol er hovedproblemet. Overforbruket av legale legemidler er heller ikke noe ubetydelig problem,

edruskapsdirektorat.

Det er første gang at det mellom to permer er samlet data om sammenhengen mellom kriminalitet og alle former for rus-midler. Tallene som ble referert innledningsvis, er hentet ut av den siste tilgjengelige Kriminalstatistikken, for 1981.

Bødal fastslår at alkohol blant rusmidlene dominerer i særklasse som negativ faktor når man vurderer stoffmisbrukeres og lovbruyteres sosiale bakgrunn. Alkohol står også i særklasse som rusmiddel og utgiftspost for det store flertall av fengslede lovbruytere.

Også blant registrerte stoffmisbrukere er alkoholforbruket ofte meget høyt. Stoffmisbruk er i virkeligheten ofte et blandingemisbruk, der alkoholen spiller en betydelig rolle.

De største stoffproblemer i ethvert samfunn er knyttet til de stoffer som er mest akseptert og brukt, for eksempel alkohol og tobakk. Det er populære produkter hvis bruk er vedt inn i hele vårt sosiale system, og oppleves som temmelig ufarlig av de fleste. For det store flertall av lovbruytere, som blant lovydige folk flest, er alkohol det eneste eller det helt dominerende rusmiddel. En mengde forbrytelser skjer under alkoholrus, og en rekke alvorlige voldsforbrytelser, inklusive drap, begås av personer som neppe ville ha foretatt slike handlinger om de ikke var alkoholberuset, sier Kåre Bødal, og fortsetter:

påpeker Kåre Bødal som i 32 år har arbeidet og drevet med forskning omkring kriminalomsorg.

Onsdag ble hans hefte «Rusmidler og kriminalitet» presentert av Det kriminalitetsforebyggende råd og Statens

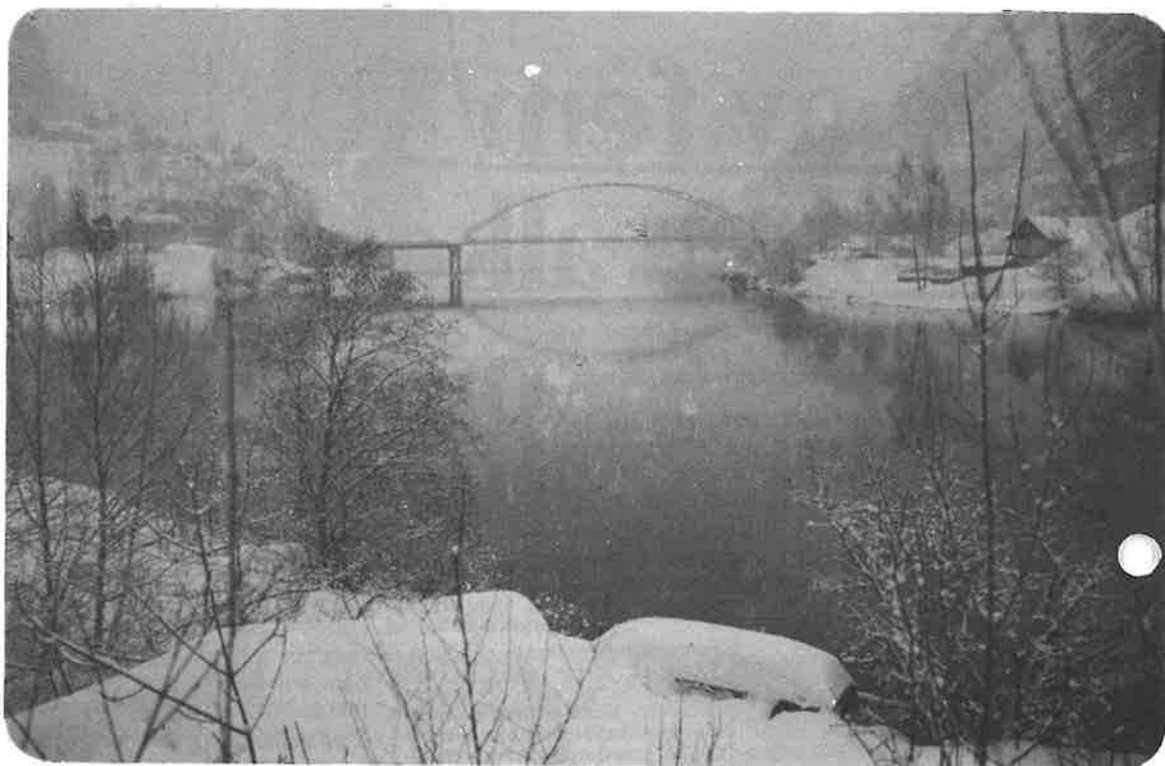

– På denne bakgrunn virker det som om alkoholens farlighet som rusmiddel ikke er ordentlig kjent. Holdningen til andre rusmidler er avvisende,

men inkonsekvensen har elementer av hyklari og dobbeltmoral. At alkoholen fortsatt er hovedproblemet, kommer ofte i bakgrunnen i våre dagers narkotikadebatt. Forklaringen er nok at alkoholkonsumenter flest, enten de er måteholdne eller tror seg å være det, ikke kan tenke seg å unnvære dette rusmidlet, trass i de åpenbare skadevirkninger som misbruk har for storkonsumentene og deres familier. Derimot stiller opinionen seg negativ til de illegale rusmidlene. Stortingsrepresentant Anne-Lise Bakken (AP), som er leder av Det kriminalitetsforebyggende råd, mener at Kåre Bødals rapport «Rusmidler og kriminalitet» er et viktig innspill i alkoholdebatten.

Summen av alkoholen nordmenn drikker, virker inn på kriminalitetsutviklingen. Derfor vil i høy grad utformingen av alkoholpolitikken ha betydning for kriminaliteten eller lovydigheten her i landet, fastslår Anne-Lise Bakken.

VINTERSTEMNING VED STRAUME

*****

Rekneskap for Stamnes sokneråd 1984

	Inntekter	Kostaader
Gåve	500,-	
Offer Soknerådsarbeid	1.647,40	
Del av andre offer	2.251,30	
Loddpengar m.m.	1.545,40	
Pensjonisttur	5.850,-	
Tilskot A. og N. Øyo's fond	3.000,-	
Renteinntekter	69,47	
Kostnad pensjonisttur		8.500,-
Div. kostnader		4.764,58
Balanse	14.863,57	13.264,58
	14.863,57	1.598,99
		14.863,57

Eiga pr 31.12.84

Kasse	3.662,59
Postgiro	1.186,35
Bank	1.458,92
	<u>6.307,86</u>

Olga Farestveit

Olga Farestveit, kasserar

Eiga pr 31.12.83

Kasse	2.838,42
Postgiro	481,-
Bank	1.389,45
	<u>4.708,87</u>

Liv Solheim

revisor.

Årsmelding for Stamnes/Eidsland sokneråd 1984

Soknerådet har hatt seks møte, og skipa til tre soknemøte. Av desse har eitt soknerådsmøte og eitt soknemøte vore på Eidslandet.

Desse har vore med i soknerådet: Olga Farestveit, formann og kasserar.

Ingebrikt Gammersvik, n. form. Marit Gullbrå, Karsten Kulsammer, Asbjørn Ekse, Per Einar Sønnesyn.

Nils Myster har vore varam. Kyrkjeverjer: Trygve Kallestad, St., og Nils Myster, E.

Av viktige saker dette året kan vi nemna: Overføring av Mo sokn til Vaksdal prestegjeld, med soknemøte på Stamnes og Eidsland.

For Stamnes har det vore arbeid med å få ny veg til kyrkja, og utviding av kyrkjegarden. Kyrkja vart måla sumaren 84. Bygdalagt på Stamnes tok på seg dette arbeidet. Under arbeidet vart det oppdaga sumt som trong å reparerast. Det vil bli gjort i 85.

JUBILEUM

I 1986 er Stamnes kyrkja 125 år, og soknerådet har valt ei nemnd til å arbeida med ei jubileumsbok, og arbeider med å få midlar til å gje henne ut. Til 75-årsjubileet vart det laga ei bok som er verdfull kyrkje- og bygdehistorie, som letar vel verdt å ta vare på,

og byggja vidare på. Vi vonar det vil verta mogleg å gjennomføra dette arbeidet. Vi har skipa til to eldretreff, og ein pensjonisttur Sotra rundt på føresumaren 84.

RULLESTOLRAMPE.

På slutten av året tok folk frå kommunen til med å laga rullestol-rampe med inngangsdør på nordsida av våpenhuset på Stamnes kyrkja. Rampen vart laga før snø og kulde kom, og er eit fint stykke arbeid der steinheller er lagde i mønstre som dannar kyrkjelege symbol. Når inngangen vert ferdig, vil det bli lett å koma inn og ut av kyrkja med bærer og, og lettare for dei som har problem med å gå i trapper. Vår honnør til arbeidarane!

Ved Eidsland kyrkje er gravplassen no ferdig utvida. Der er kome gjerde rundt, og planta hekk. Det er og kome port ved trappa til sakristiet. På kyrkja er elles spiret og lynavleiaren reparert, og det er sett opp snøfangarar på taket på den sida som snur mot vegen.

Soknerådet ynskjer å seia takk til alle som har hjelpt og støtta oss i året som gjekk.

For Stamnes sokneråd
Olga Farestveit (s).

Olav Aukrust: SANNINGI *

Sanningi løyse kann elden den som gjeng gjennom bein og borur.

Uegte eigur fortærest og brenn, bråne gjer gull og glorur.

*

Sanningi med, og alt anna imot — lat møte kva møte vil.

I himlen då røtest di hjarterot; rædslune er ikkje til.

Sanningi mot, og alt anna med — lat fagne kva fagne kann. Du fanga 'kje ljøs og hjartans fred, um heile verdi du vann.

*

Verdi skal øydast og alle hennar her. Sanningi lyser då enn. Einaste, einaste ulukka er å skiljast — skiljast frå den.

GODT NYTT TIL 11 ÅRINGANE

17.februar var det gudstenesta med utdeling av "Godt Nytt" til elleve-åringane på Stanghelle, i det fine og praktiske Stanghelle bedehus. Opphavleg var det tenkt som kapell, men det var visst dei styrande som ikkje var framsynte nok då til å sjå at lokalsamfunnet på Stanghelle ville ha bruk for alle "service-tilbod" på staden.

For sume er det nok uvant å "gå til kyrkje" i bedehuset, men vonleg vert det meir vanleg etter kvart som gudstenestetalet aukar på Stanghelle. Etter gudstenesta var det kyrkjebrus- og kaffi i matsalen, og born og vaksne syntest å ha det triveleg saman.

Sanct Johannes-Guttene

KJEM ATT I ÅR OG PÅ PALMELAUDAG, 30. MARS; OG HAR KONSERT I VAKSDAL KYRKJA KL. 19.30. KONSERTEN PÅ DALE I FJOR VAR SVÆRT FIN OG VELLUKKA PÅ ALLE MÅTAR, OG MANGE BØR UNNA SEG DEN OPPLEVINGA Å FRÅ HØYRA DETTE GODE KORET:

VELKOMEN TIL KYRKJE

4.april - Skirtorsdag

DALE kl.11.00 v/Sønnesyn
Nattverd. Kyrkjeskys.

BERGSDALEN kl.11.00 v/Fjose
Nattverd. Offer til Kirkens Nødhjelp.

5.april - Langfredag

VAKSDAL kl.11.00 v/Fjose
Nattverd.

EKSINGEDALEN kl.11.00 v/Sønnesyn
Nattverd. Offer til Fagertun.

STANGHELLE kl.17.00 v/Fjose

7.april - 1.Påskedag

DALE kl.11.00 v/Fjose
Offer til Det norske Misjonsselskap.
Kyrkjeskys.

VAKSDAL kl.11.00 v/Sønnesyn
Offer til Bjørgvin bispedømmeråd og Stiftssenteret.

NESHEIM kl.11.00 v/res.kap.Frode
Knudsen. Offer til NKUF.

BERGSDALEN kl. 20.00 Lekmannsgudst.
v/Birkeland KFUK/KFUM. Kyrkjekaffe.

8.april - 2.Påskedag

STAMNES kl.11.00 v/Fjose
Offer til Den norske sjømannsmisjon.
Nattverd. Kyrkjeskys.

EIDSLAND kl.11.00 v/Sønnesyn.
Offer til Fagertun.

14.april - 1.sundag etter påske.

NESHEIM kl.11.30 v/Sønnesyn
Nattverd. Offer til Menighetsfakultetet.

21.april - 2.s.e.påske

Gudstenester i høve krinsmøte for
Bergen Søndagsskolekrets!

DALE kl.11.00 v/gen.sekr.Yngvar
Nilsen og krinsformannen Bård
Heradstveit. Nattverd. Offer

VAKSDAL kl.11.00 v/Fjose og
Kolbjørn Bendiksen. Nattverd. Offer.

STAMNES kl.11.00 Familiegudst
v/sokneprest Odd Haddal og Erene
Solsvik Bruvik. Offer.

EIDSLANDET kl.11.00 Familiegudst
v/sekretar Nils Arne Lavik og Lilly
Haugland. Offer.

28.april - 3.s.e. påske

BERGSDALEN kl.11.00 v/Sønnesyn

EKSINGEDALEN kl.11.00 v/Fjose. Nattv

STANGHELLE kl.17.00 Familiegudst
v/Sønnesyn.

1. MAI

DALE kl.9.30 v/Sønnesyn. Offer til
Dale Mannskor. Kristne arbeid-
eres forbund.

VAKSDAL kl.9.30 v/Fjose.

5.mai - 4.s.e.påske

DALE kl.11.00 Konfirmantgudsteneste
v/Fjose. Offer til Soknerådet. Kyrkjeskys.

VAKSDAL kl.11.00 Konfirmantgudsteneste
v/Sønnesyn. Offer til Soknerådet.

8.mai - Frigjeringsdagen

DALE kl. 16.00 Minnegudsteneste i høve
40 års jubileet for frigjeringa 1945
v/Sønnesyn og Fjose. Dale Mannskor.

12.mai - 5.s.e.påske

STAMNES kl.11.00 Konfirmantgudsteneste
v/Sønnesyn. Offer til Fagertun. Kyrkjeskys.

EIDSLAND kl.11.00 Konfirmantgudsteneste
v/Fjose. Offer til soknerådet.

16.mai - Helgetorsdag

STEMNE PÅ VASSBAKKEN kl.17.00 for heile
Vaksdal prestegjeld.

17.MAI - Grunnlovsdagen

DALE kl.9.30 Familiegudsteneste v/Fjose.
Barnekoret. Speidarane. Offer til Misjon bak
jernteppet.

VAKSDAL kl.9.30 Familiegudsteneste v/Sønnesyn.
Offer til Redd Barna.

STAMNES kl.12.00 Familiegudsteneste v/Sønnesyn
Offer til Redd Barna.

EIDSLAND kl.12.00 Familiegudsteneste v/Fjose
Offer til Redd Barna.

19.mai - 6.s.e.påske

BERGSDALEN kl.11.00 v/Fjose. Nattverd
Offer til Misjon bak jernteppet.

NESHEIM kl.11.30 v/Sønnesyn.

26.mai - 1.Pinsedag

DALE kl.11.00 v/Sønnesyn.
Offer til Santalmisjonen. Kyrkjeskys.

STAMNES kl.11.00 v/Fjose.
Offer til IKO. Nattverd. Kyrkjeskys.

27.mai - 2.Pinsedag

VAKSDAL kl.11.00 v/Sønnesyn. Nattverd.
Offer til IKO og Hjemmenes Dåpsring.

2.juni - 1.sundag etter pinse

BERGSDALEN kl.11.00 Konfirmantgudst.
v/Fjose. Offer til Fagertun.

EKSINGEDALEN kl.11.00 Konfirmantgudst.
v/Sønnesyn. Offer til soknerådet. Kyrkjeskys.

retur til: Øystese Trykkeri A/S, 5610 Øystese.

Frå kyrkjebøkene

DØYPT

DALE- 10.03 Maren Karlstad
Monica Takvam

BERGSDALEN-03.03 Vegar Gjerme

STAMNES-10.02 Kristine Agathe
Kulshamar

EIDSLAND-03.02 Caroline Myster
Vegard Neset

VAKSDAL -03.03 Benedicte Nesse

V I G D E

*****

VAKSDAL:

2.3. Ann Kristin Vaksdal
og Tore Arnesen.

A V L I D N E

*****

DALE- 03.02 Åsmund Hatlestad
08.02 Karoline Sellevold
11.02 Johanna Stamnes
14.03 Egil Davidsen

STAMNES - 10.03 Knut J.Kaland

VAKSDAL:

24.2. Anna Skreien, f.1892.

Har du bil?

Ta andre med deg
når du kører til
kyrkje!!!

NAAR DU SER EIN VEG TIL SANNING

Naar du ser ein Veg til Sanning,
skal du berre søkja fram
etter større Ljos og Kanning,
um du endaa tidt fær Skam.
Ser du daa, det var ei Villa,
skal du um paa Vegen snu
og smjuga heim i Stilla,
so du ingi Tid skal spilla
paa ei falsk og faafengd Tru.

Men so ser du Vegen greidast,
ser du Enden grant og klaart,
ja, daa skal du aldri leidast,
um det stundom trøytar saart.
Ser du alt det nye, du finner,
høver vel i same Rad,
so den nye Tanken vinner
med allting, som seg minner,
ja, daa kann du vera glad.

Um no Lygni mange tekkjest
og ingen deg vil tru,
kann du spaa, at einkvar vekkjest
til aa tenkja so som du.
Og traass alt, som skrik og hutar,
vil du større Voner sjaa;
traass alle kaate Gutar,
traass alle Skulestutar
vil Sanning Siger faa. Ivar Aasen

AVSLUTTANDE KONFIRMANT- GUDSTENESTER (konfirma- sjonen er livslang!):

Dale kyrkje - 5.mai
Vaksdal kyrkje - 5.mai
Stamnes kyrkje -12.mai
Eidsland kyrkje -12.mai
Bergsdalen kyrkje - 2.juni
Eksingedalen kyrkje- 2.juni

Kyrkjeblad for Vaksdal prestegjeld

Bladstyrar: Per Einar Sønnesyn

Kasserar :Ragnar Trohjell,
5297 Gammersvik.

Postgiro 5 72 34 73
Bankgiro 3500.50.13 117.

UTGJEVAR: SOKNERÅDA.

BLADPENGAR KR.35.00 (el.meir!)

Eksp. og trykk: Øystese Trykkeri A/S
5610 Øystese. Tlf. (05)555045.